

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Naar de methode van dubbel boekhouden voor de gemeenten?

L. — Hoewel de oude kameraalstijl nog steeds bij de gemeenten wordt toegepast, zijn toch in de loop van de tijd steeds meer wegen ingeslagen, die ten slotte moeten leiden tot een algehele reorganisatie van de gemeentelijke boekhouding. Zulk een weg was bijvoorbeeld de instelling door een aantal gemeenten van een leningsfonds of een financieringsfonds.

In de kringen van de gemeentebesturen ontstaat meer en meer de wens naar een doelmatigere financiële administratie dan die welke bij de huidige voorschriften kan worden verkregen. Men is niet tevreden met een kasboekhouding, doch wenst een balans, en inzicht in de juiste kosten per onderdeel der gemeentehuishouding. Een en ander blijkt bijvoorbeeld uit de brief, waarbij burgemeester en wethouders van Nijmegen aan de raad de begroting voor 1951 hebben aangeboden.

Alleen door modernisering van de comptabele gemeente-administratie kan deze geheel voldoen aan haar doel: het registreren der vermogensobjecten en het wijzen van de weg naar een efficiënte maximale behoeftebevrediging bij een gegeven bedrag aan inkomsten. Deze modernisering is ook nodig, omdat de tegenwoordige administratiemethode aan een goede vergelijking tussen de financiën van verschillende gemeenten grote belemmeringen in de weg legt.

A III - 2

Financieel Overheidsbeheer, 15 Maart 1951

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Beëindiging der belastingheffing over schijnwinst met betrekking tot voorraden?

Burgert, R. — Met ingang van het boekjaar 1950 is voor ondernemers in nader aan te wijzen bedrijfstakken de mogelijkheid geopend, hun voorraden te waarderen volgens het zogenaamde „Lifo-stelsel”, een systeem dat in de Verenigde Staten reeds sedert 1938 gebruikelijk is. Dit stelsel, waarbij de winst wordt berekend als verschil tussen de opbrengst en de prijs waartegen het laatste gekocht is, wordt in dit artikel vergeleken met de vervangingswaardeleer en met het vervangingskoopstelsel. Voor de fiscus is het lifo-systeem gemakkelijk controleerbaar, in tegenstelling vooral tot het stelsel van winstberekening dat op de vervangingswaardeleer steunt. Er zijn echter theoretische bedenkingen tegen het lifo-stelsel aan te voeren. In de eerste plaats moet ook dan tegen de aankoopprijs worden gecalculeerd, als de marktprijs inmiddels tot beneden die aankoopprijs is gedaald. De fiscus houdt dus geen rekening met niet-gerealiseerde verliezen tengevolge van prijsdaling, hetgeen volgens de schrijver wel zou dienen te gebeuren, en ook gemakkelijk zou kunnen.

Een tweede bedenking is, dat elke voorraadgrootte op 1 Januari 1950 critiekloos wordt aanvaard, in tegenstelling tot hetgeen bij de beide andere besproken stelsels zou geschieden. Als de beginvoorraad groter is dan noodzakelijk, verleent het lifo-stelsel méér bescherming dan nodig is. Is ze kleiner, dan zit het bedrijf bij oplopend prijsniveau duurzaam met een hogere balanswaarde van de voorraad dan het geval geweest zou zijn bij de „juiste” beginvoorraadpositie. Op dezelfde wijze heeft ook de grootte van de eindvoorraad een invloed die theoretisch niet juist is.

Een laatste moeilijkheid schuilt in mogelijke wijziging van de kwalitatieve samenstelling van de voorraad; dit probleem is niet eenvoudig op te lossen.

Al met al ziet schrijver in de invoering van het lifo-stelsel een belangrijke verbetering, vooral als de voorraden op de balansdata zoveel mogelijk op het normale niveau worden gehouden, en mits in geval van latere prijsdaling de lagere marktprijs inplaats van de aankoopprijs mag worden berekend.

Ba IV - 2e

Economisch Statistische Berichten, 18 April 1951

Een verheugende wijziging van de fiscale winstbepaling

Pruyt, Prof. B. — In de „Nota inzake de fiscale winstbepaling” is de mogelijkheid geopend voor ondernemers in bepaalde bedrijfstakken om bij de waardering van voorraden een nieuw stelsel te volgen. Dit stelsel wordt samengevat en besproken; volgens schrijver draagt het het karakter van het „ijzeren-voorraad-stelsel”. Het is een toepassing van de „vervangingskoop-gedachte”, al wordt hiervan op een enkel punt afgeweken.

De gegeven beschouwing leidt tot de conclusie, dat het nieuwe systeem een belangrijke verbetering is. Wel behoeven de gegeven richtlijnen op verscheidene punten aanvulling, en ook wordt het gewenst geacht, de geopende mogelijkheid uit te breiden tot het gehele bedrijfsleven.

Ba IV - 2e

De Naamloze Vennootschap, April 1951

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Afschrijven volgens het Sinking Fund principe

Lasseur, Drs G. — Schrijver wijst erop, dat het „sinking fund” beginsel geen afschrijvingsmethode is, zoals soms wordt gesteld. Het is een financieringswijze, die met alle mogelijke stelsels van afschrijving gepaard kan gaan. Men belegt dan in enig jaar een bedrag dat even groot is als de afschrijving in hetzelfde jaar. Belegging en afschrijving staan echter los van elkaar, en het is verwarrend om ze aan elkaar te koppelen.

Ba V - 1

Handelswetenschappen en Handelspraktijk, Maart 1951

Enige Beleggingsproblemen

Knol, Mr H. D. M. — Schrijver onderscheidt statische en dynamische beleggingspolitiek. Wie statisch belegt, zoekt het nominale kapitaal in stand te houden, evenals de koopkracht. De dynamische beleggingspolitiek daarentegen is erop gericht, het vermogen, uitgedrukt in eigen geldeenheden, te vermeerderen. In de laatste tijd heeft de wens, om het vermogen in koopkracht niet te laten verminderen, sterk de aandacht getrokken. Men tracht dit te bereiken door een synthese van statische en dynamische beleggingspolitiek. Dat statisch beleggen in feite niet meer doenlijk is, vloeit voort uit de instabiliteit van de koopkracht der valuta en van de rentestand. Ook de zogenaamd risico-mijdende beleggingen brengen dus wel degelijk belangrijke risico's mede. Het zijn vooral de institutionele beleggers, die voor deze problemen staan. Schrijver staat in beginsel niet afwijzend tegenover een belegging van fondsen in andere waarden dan alleen risico-mijdend vermogen. Echter acht hij de praktische moeilijkheden welke daaraan zouden zijn verbonden schier onoverkomelijk. Een andere vraag is, of aandelen een geschikte belegging vormen om aan het inflatie-risico te ontkomen. Schrijver meent van wel, indien de belegging met zorg en kennis van zaken geschiedt, en de koersen voortdurend worden geobserveerd.

Ba V - 2

Maandblad voor Bedrijfsadministratie, Maart 1951

De Financiering van de Industrialisatie

Dijkers. — Een korte beschouwing over de vraag, in hoeverre het verantwoord is dat gemeenten deelnemen in de financiering van nieuwe industrieën, om langs die weg vestiging ter plaatse te stimuleren. Geconstateerd wordt, dat een zekere tendens in deze richting aanwezig is, maar dat vooralsnog Gedeputeerde Staten hiertegen optreden. Dit optreden wordt juist geacht, aangezien enerzijds gevaar bestaat dat de financiële draagkracht der gemeenten deze politiek niet toelaat, terwijl anderzijds ook de mogelijkheid niet denkbeeldig is, dat aldus industrieën zouden worden gesticht op plaatsen waar zij op de duur onverantwoord zouden blijken te zijn.

Ba V - 5a

Financieel Overheidsbeheer, 15 April 1951

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Typisatie

Met het woord typisatie wordt hier aangeduid hetgeen in de Verenigde Staten „Simplification” wordt genoemd: d.w.z. een actie uitgaande van producenten, handelaren en consumenten van industriële producten, om door middel van beperking van het aantal typen, soorten, variëteiten, grootten enz. van een bepaald artikel, waarnaar weinig vraag bestaat, te komen tot een vermindering van verspilling. Dit is iets anders dan normalisatie, hoewel uiteraard beide verschijnselen nauw met elkaar zijn verbonden. Na een opsomming van de voordelen van typisatie (o.a. snellere omloop van de voorraad, grotere specialisatiemogelijkheden, minder kans op fouten en vermindering van seizoenschommelingen) wordt nagegaan hoe een actie tot typisatie praktisch gevoerd wordt. De in Amerika gevolgde procedure komt in grote lijnen overeen met de werkwijze van de HCNN in Nederland. Er wordt op gewezen dat typisatie niet mag ingrijpen waar het kwesties van persoonlijke smaak of artistieke voorkeur betreft. Maar bijna alle artikelen hebben tevens eigenschappen die zich er wél voor lenen.

De voornaamste kracht die typisatie in het leven roept is de drang van de fabrikant tot eenvormigheid, massaproductie en kostenverlaging. In tegengestelde richting werken de scheppingsdrang van de ontwerper en de drang van de verkoopleiding om over een groot assortiment te beschikken zodat zij aan speciale wensen van afnemers tegemoet kan komen.

Tot slot worden gegevens verstrekt over de met typisatie bereikte resultaten in de Verenigde Staten.

Ba VI - 4

Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie, Maart 1951

Evaluation of Forward Buying

Lewis, Howard T. — De invloed van het voorkopen van grondstoffen met sterke prijsfluctuaties op de resultaten van een bedrijf kan met de gebruikelijke administratieve middelen niet gemakkelijk nauwkeurig vastgesteld worden. In dit artikel wordt een methode besproken om langs statistische weg de effectiviteit van de inkooppolitiek te toetsen. Hierbij wordt de werkelijk betaalde prijs van de grondstof vergeleken met de marktprijs op het ogenblik dat de grondstof in het productieproces wordt aangevend. Nog meer inzicht wordt verkregen indien men hetzelfde doet met prijzen vermenigvuldigd met hoeveelheden, en aldus een totaal geldbedrag uitrekent dat het verschil weergeeft tussen de som der betaalde bedragen voor gebruikte grondstoffen en die van de bedragen die men zou hebben uitgegeven bij aankoop op het verbruiksmoment. Dit bedrag kan dan worden vergeleken met het overeenkomstige bedrag voor vroegere jaren of perioden.

Een andere mogelijkheid zou zijn, om te trachten de betaalde bedragen te vergelijken met die bij een hypothetische „ideale inkooppolitiek”. Dit is echter praktisch niet gemakkelijk uitvoerbaar, en ook niet juist omdat een „ideale” inkooppolitiek niet bestaat; het is altijd zoeken en tasten.

Hoewel de genoemde maatstaf verre van perfect is, geeft ze in elk geval enig houvast, en bovendien wordt op deze wijze de aandacht op het vraagstuk van de best mogelijke wijze van inkopen gevestigd.

Ba VI - 7

Harvard Business Review, Maart 1951

Enige opmerkingen over de organisatie van de administratie in groote ondernemingen

E r p, Th. M. v a n. — De administratieve functie omvat de volgende deelfuncties: a. registratie en controle; b. financieel beheer; c. verslaglegging; d. adviserende functie m.b.t. bedrijfseconomische vraagstukken van „externe” en „interne” aard.

In dit artikel wordt vooral de plaats van de sub d. genoemde deelfunctie beschouwd, meer in het bijzonder wat betreft de interne bedrijfseconomische vraagstukken. Deze deelfunctie hangt nauw samen met registratie, controle en verslaglegging.

Afsplitsing ervan schept een bron van verspilling en van interne wrijving, zodat deze drie functies in „de administratie” moeten worden samengevat. De fysieke plaats van de administratieve afdelingen is een belangrijk vraagstuk, dat nooit volkomen kan worden opgelost. In elke grote organisatie bestaat een tegenstelling tussen centrale leiding en uitvoerende organen. Het is echter noodzakelijk, dat het hoofdkantoor alleen die afdelingen omvat, die zich werkelijk met problemen bezig houden die het gehele bedrijf omvatten. Alle andere afdelingen dienen onder rechtstreeks gezag van uitvoerende chefs te staan, die ze moeten adviseren en steunen. Algehele centralisatie is uit den boze; consequente decentralisatie van de administratie vermindert de psychologische weerstand van het bedrijf ten opzichte van de administratie, en maakt het bereiken van een

maximum aan resultaten door onderlinge samenwerking mogelijk, evenals specialisatie op afdelingsproblemen.

Aan de leidinggevende administratieve functionarissen dienen hoge eisen te worden gesteld, zowel wat betreft het begrip voor afdelingsproblemen en het contact met anderen, als vanuit vaktechnisch oogpunt. Vaak is het wenselijk aan de centrale staf specialisten toe te voegen voor budgettering, kostprijscalculatie, statistiek, administratieve organisatie en techniek, financiën en deviezen, e.d. Zij staan de deel-administrateurs terzijde en behandelen tevens de genoemde problemen voor de onderneming als geheel. Een en ander wordt met voorbeelden verduidelijkt.

Ba VI - 3

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Maart 1951

Nederlandse efficiency-deskundigen bezoeken de V.S.

Bosboom, Ir P. H. en Drs A. M. Groot. — In een vergadering van de Orde van Organisatie- en Efficiency-Adviseurs werd door deze beide heren verslag uitgebracht van een studiereis naar de Verenigde Staten.

De heer Groot sprak over de organisatie van de toeleveringsbedrijven t.o.v. de bedrijven, die eindproducten vervaardigen, en over de wijze waarop in de V.S. standaardisatie wordt doorgevoerd.

De heer Bosboom besprak het verband tussen het personeelsbeleid en de hogere productiviteit in Amerika. Dit verband was naar zijn mening aanwezig, en kon tot 5 oorzaken worden teruggebracht, t.w. de langere schoolopleiding; het beginsel van doorstroming van het personeel van de lagere naar de hogere functies, waarbij ook de afgestudeerden van het hoger onderwijs in een lagere functie moeten beginnen; het delegeren van de grootst mogelijke verantwoordelijkheid naar de lagere functies; en de ver doorgevoerde vergadertechniek van personen van gelijke functie in het bedrijf zelf.

De conclusie van de gegeven beschouwing was, dat het personeelsbeleid in Amerika geheel anders wordt aangepakt en gezien dan hier, en dat in elk geval het Amerikaanse systeem tot een belangrijk hogere productiviteit leidt.

Ba VI - 13

Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie, April 1951.

Prestige

Bos, Drs G. — Wie leiding moet geven, dient niet alleen drager te zijn van formeel, inwendig gezag, maar dit moet gestalte krijgen in persoonlijk overwicht, „prestige”. Van belang is vooral het „irrationeel prestige”, dat geheel en uitsluitend aan de persoonlijkheid is gebonden. Mensen die dit hebben, bezitten gewoonlijk bepaalde eigenschappen, als: innerlijke rust en evenwicht; rechtvaardigheid en oprechtheid; zelfverzekerdheid; goed vakmanschap; gehoorzaamheid aan de rechtsorde die zij moeten doen naleven; het vermogen om vertrouwen te verwerven.

Uitwendige tekenen zijn voor het prestige niet beslissend. Maar het dient wel te worden gehandhaafd. Hiertoe moeten de superieuren, de collega's en de chef zelf zich allen bewust zijn van de noodzaak van het prestige. In dit opzicht worden vaak ernstige fouten gemaakt, waarop schrijver de aandacht vestigt.

Humor is een eigenschap van grote betekenis voor de chef.

Ba VI - 16

Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie, April 1951

The Accounts Organisation in a Large Industrial Concern

Davison, E. H. — Dit artikel beoogt: algemene regels te geven en uit te werken voor de organisatie van de administratie in grotere ondernemingen.

Uitgangspunten zijn, dat de administratieve organisatie nauw is verbonden met de organisatie van de bedrijfshuishouding als geheel; dat historieschrijving slechts zin heeft indien ze een gids kan vormen voor het toekomstige handelen; en dat de administratie geen functie is van de leiding, maar uitsluitend tot taak heeft, haar voor te lichten en te adviseren.

In dit kader wordt nader ingegaan op de functie van de bedrijfsbegroting, welke wordt gedefinieerd als „een uitdrukking van voornemens”, en als de kern van de administratie wordt beschouwd. De aandacht wordt gevestigd op de nauwe band tussen de begroting en de afbakening der persoonlijke verantwoordelijkheden.

De kostprijsberekening en de „financiële boekhouding” worden gezien als delen van één geheel, en het werken met standaardkosten wordt aanbevolen.

Tenslotte komen nog vraagstukken van personeelsbeleid ten aanzien van de hogere administratieve functies ter sprake. Vooral de opleiding van jonge mensen voor leidende administratieve arbeid vraagt de aandacht.

Ba VI - 18

The Accountant, 31 Maart 1951

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Selectie bij personeel-aanname.

Specht Grijp, A. — Beschreven wordt de wijze, waarop bij het Unilever-concern jonge mensen worden uitgekozen voor het volgen van een opleiding voor leidende werkzaamheden. De selectie vindt in vijf fasen plaats. Aan de indruk van de sollicitatiebrief wordt naar verhouding weinig waarde gehecht, daar deze bedriegelijk kan zijn. Het persoonlijke onderhoud met een of meer mensen van de personeelafdeling geeft al een iets beter beeld van de kandidaat, maar dit is toch nog ver van zuiver. De derde fase bestaat in een groepsdiscussie, die als doel heeft de kandidaten waar te nemen in hun onderling gesprek. Voor hen, die hierna overblijven, volgt een psychotechnisch onderzoek, en tenslotte een beoordeling door een commissie van 5 directieleden. Ook hierbij wordt weer van onderlinge discussie gebruik gemaakt. De directieleden geven hun waardering van de capaciteiten van elke kandidaat vóór ze van het psychotechnisch rapport hebben kennis genomen.

Deze methode is tot nu toe niet toegepast voor functies waar maar één sollicitant kan worden aangesteld. Ze zou hiervoor ook niet zonder meer toepasbaar zijn, omdat rivaliteit onder de sollicitanten dan de discussie zou kunnen vertroebelen.

Ba VII - 5

De Naamloze Vennootschap, Maart 1951

Wanneer is arbeidsanalyse lonend?

Wetering, Ing. J. M. v. d. — Helaas wordt in vele bedrijven voor het vaststellen van tarieven voor de werkers nog alleen aandacht besteed aan de kwantitatieve arbeidsanalyse: de meting van de arbeidsprestatie, nodig voor het vaststellen van de te werken tijd. Als dit wordt gedaan zonder voorafgaande kwalitatieve arbeidsanalyse (d.w.z. het kritisch onderzoek van werkzaamheden), is het maar half werk. De combinatie van beide is de enig juiste toepassing. Bovendien dient ervoor te worden gezorgd dat de interne organisatie goed verzorgd is en op peil blijft, anders heeft arbeidsanalyse geen blijvend succes.

De eenvoudigste vorm van arbeidsanalyse is de kritische beschouwing door het oog, zoals reeds door Taylor toegepast. Zij vraagt echter tijd en vereist vakbekwame arbeidsanalysten, en wordt daarom niet vaak toegepast, evenmin als de fotografische kwalitatieve analyse. De Therblig-methode met behulp van de film vindt meer en meer ingang, maar in Nederland zijn nog te weinig mensen die hiermee vertrouwd zijn.

Voor de kwantitatieve waarneming zijn apparaten van verschillende fijnheid verkrijgbaar: van de gewone stopwatch tot de registrerende tijdmeetapparaten als Chronograph, Stufenschreiber, Marstograph e.d. Deze fijne meetmethoden zijn niet altijd lonend ten opzichte van de te verkrijgen tijdsbesparingen. In Amerika heeft men getracht, de verhoudingen aan te geven waaruit het al of niet lonend zijn van de arbeidsanalyse blijkt. Deze verhoudingen zijn in een proefondervindelijk vastgestelde formule vastgelegd. Hoewel de hieruit te trekken conclusies in ons land niet zonder meer kunnen worden overgenomen, geven de cijfers een interessant beeld.

Het is van belang, dat deze gegevens aan Nederlandse verhoudingen worden getoetst.

Ba VII - 5

Tijdschrift voor Interne Bedrijfs Organisatie, April 1951

The Group Interview Test: Its Weakness

Meyer, Charles A. — Een uitvoerig excerpt uit een artikel in „Public Personnel Review” (Chicago) van Juli 1950, over de bruikbaarheid van de groepsdiscussie als selectiemethode voor personeel. Een aantal bezwaren tegen deze methode wordt naar voren gebracht. De waarnemers verkrijgen een minder goed en volledig beeld van elke kandidaat dan in een persoonlijk onderhoud, o.a. omdat zij op een aantal personen tegelijk moeten letten. Ook krijgt elke kandidaat maar in beperkte mate de kans, te tonen wat hij waard is, want het niveau van de discussie wordt door allen tesamen bepaald. De keus van het onderwerp kan voor de ene kandidaat gunstiger zijn dan voor de andere. En het is heel moeilijk om de beoordelaars op te leiden. Verder kan het nodig zijn, verschillende mensen op uiteenlopende wijze te benaderen om een goed beeld van hun persoonlijkheid te krijgen; ook dit is bij de groepsdiscussie uitgesloten. Tenslotte wordt het menselijke contact tussen beoordelaar en kandidaat er zeker niet door verbeterd.

Al met al luidt de conclusie dat de groepsdiscussie de persoonlijke selectiemethode in geen dele kan vervangen. Schrijver wijst erop, dat zij is ontwikkeld als een tijdsbesparing, niet als een verbetering van de selectie. Zij mag dus niet als verbetering worden aanbevolen.

Ba VII - 5

BIM Management Abstracts, Januari 1951